

Arkadiusz Malkowski, Agnieszka Malkowska

Budowa konkurencyjności regionu w dobie globalizacji na przykładzie województwa zachodniopomorskiego

Ekonomiczne Problemy Usług nr 103, 147-159

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Arkadiusz Malkowski

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

Agnieszka Malkowska

Uniwersytet Szczeciński w Szczecinie

BUDOWA KONKURENCYJNOŚCI REGIONU W DOBIE GLOBALIZACJI NA PRZYKŁADZIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Streszczenie

Artykuł przedstawia rozważania autorów nad budowaniem konkurencyjności regionalnej. Potrzeba budowy konkurencyjności na poziomie regionalnym jest ściśle związana ze zjawiskiem globalizacji. Zjawisko globalizacji staje się szansą dla regionów do tej pory rozpatrywanych jako schyłkowe na stanie się regionami o wysokim poziomie konkurencyjności. Artykuł przedstawia wybrane wyniki badań dotyczące konkurencyjności województwa zachodniopomorskiego. Wykorzystując model ekonometryczny dokonano badania poziomu konkurencyjności województw w dwóch okresach badawczych. Analiza wyników badania wskazała na rosnący poziom konkurencyjności województwa zachodniopomorskiego w stosunku do pozostałych województw Polski.

Słowa kluczowe: region, konkurencyjność, województwo zachodniopomorskie.

Wprowadzenie

Zagadnienie budowania konkurencyjności regionów jest szeroko opisywane w literaturze. Poszukiwanie źródeł konkurencyjności i czynników, które warunkują, iż jedno z regionów doskonale radzą sobie w zglobalizo-

wanym świecie, a inne nie, jest przedmiotem badań nie tylko o charakterze ekonomicznym. Wynika to przede wszystkim z faktu, iż sama globalizacja jest pojęciem wieloznacznym, a jej wpływ na funkcjonowanie regionów uznać należy za wieloaspektowy. Oddziałuje ona bowiem zarówno na czynniki ekonomiczne, jak i społeczne oraz kulturowe. Globalizacja wpłynęła na rozwój dyskusji nad tym, co jest lokalne, a co ma charakter globalny? Czy istnieją powiązania między globalizacją a lokalnością? Czy istnieje korelacja między rozwojem gospodarczym świata, a rozwojem jego poszczególnych regionów? Według R. Robertsona „globalizacja, jako koncepcja, odnosi się zarówno do „zmniejszania się” świata, jak i zwiększania stopnia pojmowania świata jako całości. Obydwa te czynniki wzmacniają globalną współzależność i pojmowanie świata jako jedności w dwudziestym wieku”¹.

W kontekście rosnącej globalizacji, coraz więcej miejsca poświęcać zaczęto zjawisku glocalizacji. Jest ona postrzegana jako rosnąca rola gospodarek lokalnych w procesie globalizacji. Im silniej w skali świata występują powiązania gospodarcze, polityczne i społeczne, tym silniej akcentowana jest lokalna i regionalna odmienność, jako podstawa budowania przyszłości globalnej gospodarki. Tak samo jak gospodarka światowa nie może być postrzegana jako prosta suma potencjałów gospodarek poszczególnych państw, tak samo glocalizacja winna być rozpatrywana jako zjawisko o charakterze jakościowym, wynikającym z synergii potencjałów regionów i tego, co one mogą zaoferować światowej gospodarce. Analizując globalizację z punktu widzenia funkcjonowania transnarodowych korporacji, często zapomina się, że ich siła w dużej mierze budowana jest w oparciu o lokalne czynniki. Mimo że same firmy trudno przypisać poszczególnym państwom, to ich filary w postaci fabryk, centrów naukowo-badawczych są przecież umiejscowione w ściśle określonych miejscach, a ich lokalizacja nie była wynikiem przypadku. O lokalizacji inwestycji zdecydował cały szereg czynników o lokalnym lub regionalnym charakterze. Dlatego też można przyjąć, iż globalizacja budowana jest lokalnie. Wydaje się, iż spojrzenie na globalizację z poziomu lokalnego, może przyczynić się do bardziej dynamicznych i skuteczniejszych działań zmierzających do ochrony tożsamości regionalnej przed wszędobylską uniformizacją. Z kolei glocalizacja według T. Friedmana może być pewnego

¹ I. Czaja, *Globalizacja, globalizam, przedsiębiorczość – szanse i zagrożenia*, w: *Globalizacja*, red. J. Klich, ISS, Kraków 2001, s. 65.

rodzaju filtrem, dzięki któremu państwa zdołają uratować swoje kulturalne dziedzictwo przed „ujednolicającym wpływem globalnego kapitalizmu”².

Zdaniem Kucińskiego, studia nad lokalizacją powinny mieć charakter cross-, trans- i interdyscyplinarny³. Wydaje się, że postulat ten jest jak najbardziej uzasadniony. Problem relacji między tym, co lokalne, a tym, co globalne, a co za tym idzie kwestia funkcjonowania i rozwoju lokalnych gospodarek i społeczności w warunkach postępującej globalizacji, i nie dotyczy jedynie eksponowanego przez R. Robertsona poziomu państw i krajów, lecz także jednostek przestrzennych niższych szczebli w skali geograficznej, a właściwie przede wszystkim ich⁴. Ważnym elementem badań nad globalizacją jest kwestia suwerenności państw i regionów, a także roli, jaką mogą odgrywać struktury odpowiedzialne za zarządzanie rozwojem regionalnym w zglobalizowanym świecie. Literatura przedmiotu wskazuje na marginalizację roli państwa w procesach rozwojowych, na rzecz instytucji samorządowych, czy wręcz społeczeństwa obywatelskiego.

Warto także zwrócić uwagę na jeszcze jedno oblicze współczesnej globalizacji – polaryzację, która często jest efektem konkurencyjności lub jej braku. Nie jest ona już wynikiem politycznych podziałów, a związana jest z czynnikami społecznymi i ekonomicznymi. R. Kuźniar pisze, że „procesy globalizacji są źródłem polaryzacji społeczności międzynarodowej. Wytwarzana przez globalizację linia podziału różni się od tych, które jeszcze do niedawna wyznaczały strukturę rzeczywistości międzynarodowej (ideologie, imperialne strefy wpływu). Jest to linia podziału na coraz bardziej bogatych i coraz większy odsetek biedniejszych. Ta linia przebiega nie tylko pomiędzy krajami a regionami, ale także wewnątrz społeczeństw w poszczególnych krajach. (...) S. Talbott napisał o nowym biopolaryzmie, którym nie jest już żelazna kurtyna pomiędzy Wschodem a Zachodem. Jest to linia między stabilnością a niestabilnością, integracją a dezintegracją, dobrobytem a nędzą”⁵.

² Th.L. Friedman, *Lexus i drzewo oliwne. Zrozumieć globalizację*, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2001, s. 360.

³ K. Kuciński, *Glokalizacja jako indygenizacja globalizacji*, Rocznik Żyrardowski, Tom IX/2011, s. 16.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Z. Bauman, *Globalizacja. I co z tego dla ludzi wynika*, PIW, Warszawa 2000, s. 84.

1. Cel i metoda

W miarę pogłębiania się procesów globalizacyjnych i polaryzacyjnych we współczesnym świecie, rośnie potrzeba analizowania czynników rozwojowych o charakterze endogenicznym, charakterystycznych dla społeczności lokalnych. Stąd zmienia się znaczenie badań poświęconych rozwojowi struktur lokalnych.

Region zachodniego pogranicza odgrywa szczególną rolę w badaniach regionalnych w Polsce. Koncentrują się one na skutkach procesów integracji i globalizacji oraz na zmianach w postrzeganiu obszarów przygranicznych, które coraz częściej uważane są za obszary rdzeniowe a nie peryferyjne. Peryferyjność geograficzna, rozpatrywana z punktu widzenia jednego państwa, przeciwstawiana jest kluczowemu położeniu z punktu widzenia interesów wielu państw. Schyłkowości regionów peryferyjnych przeciwstawiana jest koncepcja budowania regionów konkurencyjnych. Konkurencyjność to „przewaga nad innymi regionami będącą wypadkową atrakcyjności oferty usługowej kierowanej do obecnych i potencjalnych użytkowników regionu, którymi są mieszkańcy, firmy, inwestorzy, goście a jej źródłem jest nowoczesna infrastruktura materialna, instytucjonalna i intelektualna regionu”⁶.

Realizacja wizji wysoce konkurencyjnego obszaru Pomorza Zachodniego wymaga przedsięwzięcia szeregu działań, zmierzających do stworzenia całego systemu wspierania rozwoju regionu Aktualizowana Regionalna Strategia Innowacji, Regionalny Program Operacyjny czy też Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020, to kluczowe dokumenty, które powinny stać się narzędziem inicjowania przemian gospodarczych województwa tak, aby rozwijały się w nim solidne podstawy tworzenia, absorpcji i dyfuzji innowacji⁷.

Celem opracowania jest przedstawienie i ocena koncepcji budowy regionu konkurencyjnego na przykładzie województwa zachodniopomorskiego. W badanych posłużono się metodą analizy literatury oraz wykorzystano model ekonometryczny oparty na koncepcji wskaźnika HDI – *Human*

⁶ A. Klasik, *Konkurencyjność województwa śląskiego na tle innych regionów. Ujęcie syntetyczne*, w: *Województwo śląskie. Integracja, konkurencyjność, nowe inicjatywy*. II Śląskie Forum Rozwoju Lokalnego i Regionalnego. AE i Górnośląska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości im. K. Goduli, Katowice, s. 99–100.

⁷ *Projekt aktualizacji programu rozwoju pn. „Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2011–2020”*, Szczecin 2010, s. 6.

Development Index. Wybór metodologii podyktowany był chęcią uzyskania syntetycznego wskaźnika, umożliwiającego porównanie obszarów objętych badaniem. Dzięki temu możliwe było stworzenie modelu opartego na 5 wybranych wskaźnikach⁸. Badaniem objęto 16 województw. Analizowano dwa okresy badawcze, tj. rok 2004 i 2011. Podyktowane to było chęcią uzyskania informacji pozwalających na dokonywanie porównań, nie tylko jednostek samorządowych względem siebie, ale także wskazanie ewentualnych tendencji w rozwoju obszarów objętych badaniem. Zastosowanie syntetycznego wskaźnika konkurencyjności (WK) opartego na metodologii wskaźnika HDI pozwala z jednej strony na wykorzystanie potencjału informacyjnego wielu wskaźników cząstkowych, a z drugiej zaś na zastąpienie tego zbioru, jedną wartością dającą porównywać się w czasie i w całej zbiorowości. Analiza dostępnej literatury wskazuje, iż model HDI służy do oceny rozwoju społeczno-gospodarczego zarówno gmin, jak i powiatów czy też województw⁹.

2. Wyniki i dyskusja

Proces globalizacji w nierozzerwalny sposób związany jest z pojęciem konkurencyjności. Mimo że zagadnienia związane z konkurencyjnością regionalną leżą u podstaw współczesnej ekonomii¹⁰, to nadal nie doczekało się ono ogólnie akceptowalnej definicji. Wydaje się, że zaproponowane przez

⁸ Wskaźniki dobrane zostały w sposób celowy w oparciu o literaturę przedmiotu. Wskaźniki poddane zostały modelowaniu opartym na koncepcji wskaźnika HDI. Oceny konkurencyjności województw dokonano w oparciu o: x1 – stopa bezrobocia, x2 – ilość podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. mieszkańców, x3 – ilość podmiotów z kapitałem zagranicznym na 1 tys. mieszkańców, x4 – dochody budżetów województw na jednego mieszkańca, x5 – wskaźnik obciążenia demograficznego – ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Spośród wybranych wskaźników trzy stanowiły stymulanty a dwa uznano za destymulanty rozwoju konkurencyjności regionu.

⁹ A. Malkowski, *The social-economic development of eastern and western Polish frontier regions*, w: *Economic science for rural development*, t nr 13, Jelgava 2007, s. 192–196; R. Czyżkiewicz, M. Molewicz, M. Tałasiewicz, *Roczniki samorządów województwa zachodniopomorskiego. Bilans pierwszych lat powiatów 1999–2001*, Instytut Rozwoju Regionalnego, Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego Pomierania, Szczecin 2002; R. Czyżkiewicz, *Wskaźnik rozwoju wspólnot terytorialnych – koncepcja o praktycznym zastosowaniu*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2003, nr 2, s. 77–90.

¹⁰ B. Winiarski, *Czynniki konkurencyjności regionów*, w: *Konkurencyjność regionów*, red. M. Klamut, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Wrocław 1999, s. 48.

B. Winiarskiego ujęcie, wskazujące na konkurencyjność jako zdolność regionu do osiągnięcia sukcesu w gospodarce rynkowej¹¹, najlepiej oddaje istotę tego pojęcia. Synonimem takiego sukcesu jest osiągnięcie przewagi nad innymi regionami, poprzez wykreowanie podstaw trwałego i zrównoważonego rozwoju. W konsekwencji współczesne podejście do globalizacji, wskazuje na doniosłą rolę jaką w tym procesie pełnią regiony. Zwłaszcza, że M. Porter¹² w swoich rozważaniach nad konkurencyjnością stwierdził, iż jest ona budowana lokalnie, a zamożność narodów tworzy się a nie dziedziczy. Nie wyrasta ona z naturalnych bogactw kraju, jego siły roboczej, jego stóp procentowych ani z wartości jego waluty, jak utrzymuje ekonomia klasyczna. Konkurencyjność narodu zależy od zdolności jego przemysłu do innowacji, do podnoszenia swojego poziomu.

W zgodzie z zapisami określonymi w Strategii Rozwoju Kraju, Polska do roku 2015 ma stać się krajem o wysokim poziomie jakości życia mieszkańców oraz silnej i konkurencyjnej gospodarce, zdolnej do tworzenia nowych miejsc pracy¹³. Dokument wskazuje, na wagę kontynuowania i rozwijania różnych form współpracy przygranicznej z Niemcami, oraz w regionie Morza Bałtyckiego. Jako jeden z celów polityki regionalnej wskazuje dążenie do zwiększenia międzynarodowej konkurencyjności zespołu portowego Szczecin–Świnoujście oraz funkcji okołoportowych, głównie usługowych, spedycyjnych i finansowych¹⁴. Istotne zadania w kontekście budowy konkurencyjności Pomorza Zachodniego zawierają także Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia. Za kluczowe wyzwanie o charakterze gospodarczym, stojącym przed Polską, dokument ten uznaje zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki¹⁵.

Obszar województwa zachodniopomorskiego powinien stanowić funkcjonalny układ powiązań między przedsiębiorcami, placówkami naukowo-badawczymi i władzami samorządowymi wszystkich szczebli. Stworzenie takiego regionalnego systemu budowy konkurencyjności wpłynie na intensyfikację

¹¹ *Ibidem*.

¹² M.E. Porter, *Porter o konkurencji*, PWE, Warszawa 2001, s. 193.

¹³ *Strategia Rozwoju Kraju 2007–2015, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 roku, Warszawa 2006, s. 22.

¹⁴ *Ibidem*, s. 60.

¹⁵ *Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013, wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie, Narodowa Strategia Spójności*, Dokument zaakceptowany przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 r. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2006, s. 37.

współpracy między podmiotami gospodarczymi, jednostkami naukowymi i innymi podmiotami wspierającymi rozwój innowacyjności na poziomie regionalnym.

Podstawowym celem Regionalnej Strategii Innowacji, wdrażanej w województwie zachodniopomorskim, jest budowa regionalnego systemu innowacyjnego, którego funkcją jest stymulowanie rozwoju regionalnego i przyczynianie się do wzrostu konkurencyjności i atrakcyjności regionu poprzez tworzenie wiedzy i innowacji w regionie¹⁶. Zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2020 roku, Pomorze Zachodnie to region o nowoczesnej i zróżnicowanej gospodarce, stawiający na naukę i innowacyjność. Dzięki swojemu korzystnemu położeniu i rozbudowie infrastruktury transportowej, województwo odgrywa rolę ważnego ośrodka wymiany gospodarczej, kulturalnej i naukowej o dobrej dostępności komunikacyjnej¹⁷. Według twórców strategii w roku 2020 województwo zachodniopomorskie stanie się regionem konkurencyjnym, stwarzającym wszechstronne możliwości rozwoju, zwłaszcza osobom przedsiębiorczym, wykształconym i kreatywnym oraz małym i średnim podmiotom gospodarczym. Region stanowi atrakcyjne miejsce dla inwestorów, turystów, studentów, naukowców, a także obecnych i potencjalnych mieszkańców. Rozwojowi przedsiębiorczości sprzyja dobrze zorganizowana, efektywna i działająca w sposób przejrzysty administracja publiczna, ukierunkowana na trwały rozwój społeczno-gospodarczy¹⁸. Tworząc misję dla województwa zachodniopomorskiego przyjęto, iż kluczowym działaniem będzie: „stworzenie warunków do stabilnego i zrównoważonego rozwoju województwa zachodniopomorskiego opartego na konkurencyjnej gospodarce i przedsiębiorczości mieszkańców oraz aktywności społecznej przy optymalnym wykorzystaniu istniejących zasobów”¹⁹.

Osiągnięcie tak postawionego celu, możliwe jest jedynie w przypadku wykorzystania wszystkich czynników rozwoju regionu. Według M. Portera²⁰

¹⁶ *Jak zostać regionem wiedzy i innowacji*, red. J. Buzek, Twigger, Warszawa 2007, s. 256.

¹⁷ *Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020*, s. 105. https://bip.wzp.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=25816:strategia-rozwoju-województwa-zachodniopomorskiego-do-roku-2020&catid=524:strategia-rozwoju-województwa&Itemid=224, 25.10.2012.

¹⁸ *Ibidem*, s. 105.

¹⁹ *Ibidem*, s. 106.

²⁰ M.E. Porter, *Porter o konkurencji*, PWE, Warszawa 2001, s. 33.

czynnik rozwoju regionalnego to składnik, własność regionu lub zdarzenie mające miejsce w jego granicach, które oddziałują na zmiany jego stanu. To także zdarzenie nietkwiące w regionie, ale będące przyczyną zewnętrznych zmian zachodzących w jego obrębie. Stąd czynnikami rozwoju województwa zachodniopomorskiego będą jego zasoby endogeniczne, a także implikacje związane z procesami globalizacji, towarzyszącymi rozwojowi światowej gospodarki. Chcąc ująć w sposób syntetyczny poziom konkurencyjności województwa zachodniopomorskiego na tle pozostałych województw w kraju, zdecydowano o potrzebie wykorzystania wybranych wskaźników w modelowaniu ekonometrycznym. Zastosowane zmienne mają różne wagi i miana. Powoduje to potrzebę dokonania standaryzacji zmiennych, co prowadzi do eliminacji jednostek miary i wyrównania wartości zmiennych. Standaryzacja zmiennych dokonywana jest zgodnie ze wzorem:

$$W_{jk} = \frac{X_{jk} - \text{Min}}{\text{Max} - \text{Min}} ,$$

gdzie:

j – indeks danej wspólnoty samorządowej, przyjmujący wartości od 1 do 8,

X_{jk} – konkretna wielkość k -tego czynnika osiągnięta przez j -ą wspólnotę w danym roku,

Min_k – minimalna wartość k -tego czynnika osiągnięta przez województwa objęte badaniem,

Max_k – maksymalna wartość k -tego czynnika osiągnięta przez województwa objęte badaniem.

Cząstkowe wskaźniki przybierają wartości dodatnie, w przedziale (0,1), gdzie „0” jest wynikiem najniższym, a „1” najwyższym. W kolejnym etapie modelowania zbudowano syntetyczny wskaźnik konkurencyjności WK , będący sumą wartości standaryzowanych wartości cząstkowych, stworzonego w oparciu o wzór:

$$WK = \sum_{j=1}^n W_{jk} ,$$

gdzie:

WK – wskaźnik konkurencyjności,

W_{jk} – standaryzowana wartość k -tej cechy w j -ym obiekcie.

Wykorzystując wskazaną wyżej metodologię zbudowano wskaźnik konkurencyjności województw w latach 2004 i 2011 (tabela 1).

Tabela 1.

Rozkład wskaźnika konkurencyjności w roku 2004 i 2011

LP	Województwo	Wskaźnik konkurencyjności 2004	LP	Województwo	Wskaźnik konkurencyjności 2011
1	Mazowieckie	2,42	1	Mazowieckie	1,87
2	Śląskie	1,13	2	Lubuskie	1,45
3	Dolnośląskie	1,03	3	Dolnośląskie	1,44
4	Lubuskie	0,91	4	Zachodniopomorskie	1,34
5	Wielkopolskie	0,84	5	Opolskie	1,07
6	Zachodniopomorskie	0,80	6	Wielkopolskie	0,91
7	Pomorskie	0,57	7	Pomorskie	0,74
8	Opolskie	0,23	8	Śląskie	0,27
9	Małopolskie	0,00	9	Małopolskie	0,23
10	Łódzkie	-0,01	10	Warmińsko-mazurskie	-0,36
11	Kujawsko-pomorskie	-0,18	11	Kujawsko-pomorskie	-0,47
12	Warmińsko-mazurskie	-0,80	12	Podkarpackie	-0,51
13	Świętokrzyskie	-0,83	13	Podlaskie	-0,54
14	Podlaskie	-0,86	14	Łódzkie	-0,63
15	Lubelskie	-0,93	15	Świętokrzyskie	-0,66
16	Podkarpackie	-0,99	16	Lubelskie	-0,79

Źródło: obliczenia własne.

Na podstawie uzyskanych wartości wskaźnika konkurencyjności (WK), przeprowadzono klasyfikację województw. Za podstawę zróżnicowania przyjęto przedziały, jakie przyjmuje wskaźnik WK, uwzględniając średnią arytmetyczną i odchylenie standardowe.

Tabela 2

Klasa	Przedział	Poziom konkurencyjności
A	$WK > \bar{x} + s$	bardzo dobry
B	$\bar{x} < WK < \bar{x} + s$	dobry
C	$\bar{x} - s < WK < \bar{x}$	dostateczny
D	$WK < \bar{x} - s$	niedostateczny

Źródło: obliczenia własne.

Pozwoliło to na podział województw ze względu na ich poziom konkurencyjności na 4 grupy: A – bardzo dobry, B – dobry, C – dostateczny, D – niedostateczny (tabela 3).

Tabela 3

Ocena konkurencyjności województw w roku 2004 i 2006

Województwo	Klasa	
	2004	2011
Łódzkie	C	D
Mazowieckie	A	A
Małopolskie	C	C
Śląskie	B	C
Lubelskie	D	D
Podkarpackie	D	C
Podlaskie	D	C
Świętokrzyskie	D	D
Lubuskie	B	A
Wielkopolskie	B	B
Zachodniopomorskie	B	A
Dolnośląskie	B	A
Opolskie	B	B
Kujawsko-pomorskie	C	C
Pomorskie	B	B
Warmińsko-mazurskie	D	C

Źródło: obliczenia własne.

Przeprowadzone badania wykazały, iż poziom konkurencyjności poszczególnych województw jest niezwykle zróżnicowany. Analizując sytuację, w jakiej znalazło się województwo zachodniopomorskie należy wskazać, iż w porównaniu z rokiem 2004, poprawiło ono swoją konkurencyjność względem pozostałych województw w roku 2011. W roku 2004 ze wskaźnikiem konkurencyjności na poziomie $WK = 0,80$ zajmowało szóstą pozycję w kraju, ale zważywszy ma wartość tego wskaźnika, zaklasyfikowane zostało do grupy województw o dobrym poziomie rozwoju konkurencyjności. W roku 2004 najwyższym poziomem konkurencyjności charakteryzowało się województwo mazowieckie i jako jedyne zostało zaklasyfikowane do grupy najbardziej konkurencyjnych województw. W roku 2011 grupę najbardziej konkurencyjnych województw tworzyły już cztery jednostki terytorialne. Województwo zachodniopomorskie ze wskaźnikiem konkurencyjności na poziomie $WK = 1,34$ zajmowało czwartą pozycję w kraju, a wartość wskaźnika plasowała je wśród województw o najwyższym poziomie konkurencyjności. Wskazywać to może, iż podejmowane działania związane z realizacją wskazanych wyżej celów strategicznych, przekładają się na wzrost jego konkurencyjności. Województwa zachodniej Polski wypadają pod tym względem zdecydowanie lepiej niż województwa wschodniego pogranicza. Wśród województw o najniższym poziomie konkurencyjności w obu okresach badawczych znalazły się województwa świętokrzyskie i lubelskie.

Zakończenie

Ograniczony charakter opracowania nie pozwala na przedstawienie wszystkich uwarunkowań związanych z budową konkurencyjności regionu. Przedstawione wyniki badań są jedynie częścią badań prowadzonych przez autorów. Doświadczenia z tym związane wskazują, iż nawet w przypadku zastosowania większej liczby zmiennych w modelu wyniki nie różnią się znacząco od przedstawionych w artykule. Budowa konkurencyjnego regionu jest procesem długotrwałym. Analiza odległych okresów badawczych pozwala wskazać na zachodzące w tym zakresie przemiany. Z perspektywy czasu i uwzględniając wskazane w pracy zmienne należy uznać, iż podejmowane w województwie zachodniopomorskim działania zmierzające do realizacji strategii rozwoju czy też strategii innowacyjności przynoszą oczekiwane

efekty. Na tle pozostałych województw, region Pomorza Zachodniego cechuje się wysoką konkurencyjnością. W roku 2011, w porównaniu z rokiem 2004, poziom konkurencyjności regionu się poprawił, a województwo zachodniopomorskie znalazło się wśród najbardziej konkurencyjnych jednostek w kraju.

Literatura

- Bauman Z., *Globalizacja. I co z tego dla ludzi wynika*, PIW, Warszawa 2000.
- Czaja I., *Globalizacja, globaliam, przedsiębiorczość – szanse i zagrożenia*, w: *Globalizacja*, red. J. Klich, ISS, Kraków 2001.
- Czyszkiewicz R., *Wskaźnik rozwoju wspólnot terytorialnych – koncepcja o praktycznym zastosowaniu*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2003, nr 2.
- Czyżkiewicz R., Molewicz M., Tałasiewicz M., *Roczniki samorządów województwa zachodniopomorskiego. Bilans pierwszych lat powiatów 1999–2001*, Instytut Rozwoju Regionalnego, Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego Pomerania, Szczecin 2002.
- Friedman Th.L., *Lexus i drzewo oliwne. Zrozumieć globalizację*, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2001.
- Jak zostać regionem wiedzy i innowacji*, red. J. Buzek, Twigger, Warszawa 2007.
- Klasik A., *Konkurencyjność województwa śląskiego na tle innych regionów. Ujęcie syntetyczne*, w: *Województwo śląskie. Integracja, konkurencyjność, nowe inicjatywy*, II Śląskie Forum Rozwoju Lokalnego i Regionalnego. AE i Górnośląska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości im. K. Goduli, Katowice.
- Kuciński K., *Glokalizacja jako indygenizacja globalizacji*, Rocznik Żyrardowski, Tom IX/2011.
- Malkowski A., *The social-economic development of eastern and western Polish frontier regions*, w: *Economic science for rural development*, nr 13, Jelgava 2007.
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013, wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie, Narodowa Strategia Spójności*, Dokument zaakceptowany przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 r. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2006.
- Porter M.E., *Porter o konkurencji*, PWE, Warszawa 2001.
- Projekt aktualizacji programu rozwoju pn. „Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2011–2020”*, Szczecin 2010.
- Strategia Rozwoju Kraju 2007–2015, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 roku, Warszawa 2006.
- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020*, https://bip.wzp.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=25816:strategia-rozwoju-wojewodztwa-zachodniopomorskiego-do-roku-2020&catid=524:strategia-rozwoju-wojewodztwa&Itemid=224.
- Winiarski B., *Czynniki konkurencyjności regionów*, w: *Konkurencyjność regionów*, red. M. Klamut, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Wrocław 1999.

**BUILDING A REGION'S COMPETITIVENESS IN AN AGE
OF GLOBALIZATION DEMONSTRATED BY THE EXAMPLE
OF WEST POMERANIAN VOIVODESHIP**

Summary

This article presents the authors' discussion on the building of regional competitiveness. The need for building competitiveness at the regional level is strictly connected with the phenomenon of globalization. Globalization gives more and more opportunities for regions considered as declining to become highly competitive. The article provides selected results of research into the competitiveness of West Pomeranian Voivodeship. By using the econometric model, the competitiveness level of voivodeships in two research periods was analyzed. Our analysis of the results showed a growing competitiveness level of West Pomeranian Voivodeship in relation to the other Polish voivodeships.

Translated by Agnieszka Malkowska

dr Arkadiusz Malkowski – Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, Wydział Ekonomiczny, Katedra Marketingu, Pracownia Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych, tel. 91 449 69 20, e-mail: arkadiusz.malkowski@zut.edu.pl

dr Agnieszka Malkowska – Uniwersytet Szczeciński w Szczecinie, Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług, Katedra Gospodarki Światowej i Transportu Morskiego, Zakład Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych, tel. 91 444 31 96, e-mail: agnieszka.malkowska@wzieu.pl